

Рис. 1. Витратомір ультразвуковий типу FS300 – «затискач»

Набутий досвід не лише вдосконалює практичні навички здобувача, але й сприяє розвитку екологічної свідомості та розширенню кругозору.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-506-8-181>

ANALYSIS OF THE SYSTEM OF STANDARDS AND STANDARDS FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION

АНАЛІЗ СИСТЕМИ СТАНДАРТІВ І НОРМАТИВІВ З ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Zhelezniak Ye.M.,
*Student (group 183-22-1),
LLC “Technical university
“Metinvest polytechnic”,
Zaporizhzhia, Ukraine*

Железняк Є.М.,
*студентка гр. 183-22-1,
ТОВ «Технічний університет
«Метінвест політехніка»,
м. Запоріжжя, Україна*

Cheberiachko Yu.I.,
*DSc (Engineering), Professor,
LLC “Technical university
“Metinvest polytechnic”,
Zaporizhzhia, Ukraine*

Чеберячко Ю.І.,
*д.т.н., професор,
ТОВ «Технічний університет
«Метінвест політехніка»,
м. Запоріжжя, Україна*

Maksymova N.M.,
*PhD (Engineering),
Associate Professor, LLC “Technical
university “Metinvest polytechnic”,
Zaporizhzhia, Ukraine*

Максимова Н.М.,
*к.т.н., доцент,
ТОВ «Технічний університет
«Метінвест політехніка»,
м. Запоріжжя, Україна*

Охорона довкілля є фундаментальною сферою суспільної діяльності, що потребує ретельного нормативно-правового регулювання. З метою

забезпечення екологічної безпеки в Україні сформовано розгалужену систему стандартів та нормативів, які визначають основні вимоги та параметри щодо різних напрямків природоохоронної роботи. Ця система є комплексною, багатоаспектною та виступає важливим інструментом реалізації державної екологічної політики.

Базовими законодавчими актами, що формують нормативно-правову основу системи стандартів у сфері охорони навколишнього природного середовища, є:

1. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" – визначає загальні правові, економічні та соціальні засади організації охорони природи.

2. Закон України "Про оцінку впливу на довкілля" – регулює процедури оцінки впливу планованої діяльності на навколишнє середовище.

3. Закон України "Про управління відходами" – встановлює правові, організаційні та економічні основи поводження з відходами.

Ці базові законодавчі акти закріплюють ключові принципи, інституційні механізми та економічні важелі природоохоронної діяльності в Україні.

На основі зазначених законодавчих засад розроблено комплекс підзаконних нормативно-технічних документів, що формують зміст системи стандартів у сфері екології. До ключових елементів цієї системи належать:

– Державні будівельні норми (ДБН). Ці нормативи встановлюють вимоги до проектування, будівництва та експлуатації об'єктів з урахуванням їхнього впливу на довкілля. ДБН регулюють екологічні характеристики будівель, споруд, інженерних комунікацій тощо.

– Державні санітарні норми і правила (ДСанПіН) визначають гігієнічні вимоги до якості компонентів природного середовища – атмосферного повітря, води, ґрунтів, а також до окремих видів продукції та послуг.

– Державні стандарти України (ДСТУ) встановлюють загальні вимоги, норми, правила, характеристики щодо продукції, процесів, послуг з метою забезпечення їхньої екологічної безпеки.

– Галузеві нормативи. До цієї групи належать галузеві нормативи гранично допустимих викидів (ГДВ) та скидів (ГДС) забруднюючих речовин. Вони визначають кількісні показники допустимих викидів та скидів для окремих підприємств і організацій.

Таким чином, ключові нормативно-технічні документи системи стандартів у сфері охорони довкілля спрямовані на регулювання широкого спектру питань, пов'язаних із забезпеченням екологічної безпеки.

Стандарти якості води в Україні регулюються низкою документів, зокрема:

ДСанПіН 2.2.4-171-10 "Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною". Цей документ встановлює нормативи показників хімічного, мікробіологічного, радіологічного складу питної води, вимоги до її якості та методи контролю.

ДСТУ 4808:2007 "Джерела централізованого питного водопостачання. Гігієнічні та екологічні вимоги щодо якості води і правила вибирання". Стандарт визначає вимоги до якості води в джерелах централізованого питного водопостачання та процедури відбору проб.

ДСТУ 7525:2014 "Вода питна. Вимоги та методи контролювання якості". Цей документ встановлює загальні вимоги до питної води, методи її аналізу та контролю якості.

Таким чином, зазначені стандарти комплексно регулюють питання забезпечення якості питної води в Україні.

Стандартизація у сфері охорони ґрунтів здійснюється згідно з такими ключовими документами:

ДСТУ 4362:2004 "Якість ґрунту. Показники родючості ґрунтів". Стандарт визначає систему показників, за якими оцінюється якість і родючість ґрунтів.

ДСТУ 4287:2004 "Якість ґрунту. Відбирання проб". Нормує методи та процедури відбору ґрунтових проб для подальшого аналізу.

ДСТУ 7944:2015 "Якість ґрунту. Визначення вмісту органічного вуглецю за методом Тюріна в модифікації ЦІНАО". Встановлює методику визначення вмісту органічного вуглецю в ґрунті.

ДСТУ ISO 10381-1:2004 "Якість ґрунту. Відбирання проб. Частина 1. Настанови щодо складання програм відбирання проб". Регламентує загальні принципи розробки програм відбору ґрунтових проб.

Ці стандарти забезпечують комплексну регламентацію процесів оцінки та контролю якості ґрунтів в Україні.

Основні стандарти у сфері поводження з відходами в Україні включають:

ДСТУ 3910-99 "Охорона природи. Поводження з відходами. Класифікація відходів. Порядок найменування відходів за генетичним принципом і віднесення їх до класифікаційних категорій". Цей стандарт розроблений для забезпечення системності у створенні і використанні баз даних і інформаційних систем з відходів, їхніх показників, методів контролю, технологій перероблення й утилізації, зокрема знешкодження небезпечних відходів.

ДСТУ 4462.0.01:2006 "Охорона довкілля. Поводження з відходами. Терміни та визначення понять" встановлює терміни та дефініції, що застосовуються у сфері поведження з відходами.

ДСТУ 4462.3.01:2006 "Охорона довкілля. Поводження з відходами. Порядок здійснення операцій" регламентує процедури збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації та видалення відходів.

ДСТУ 4462.3.02:2006 "Охорона довкілля. Поводження з відходами. Пакування, маркування та транспортування небезпечних відходів" визначає вимоги до пакування, маркування та транспортування небезпечних відходів.

Таким чином, зазначені стандарти забезпечують комплексне нормативно-технічне регулювання процесів поведження з відходами в Україні.

Система стандартів у сфері охорони навколишнього природного середовища в Україні характеризується:

1. Комплексністю – охоплює широкий спектр питань, пов'язаних із забезпеченням екологічної безпеки.

2. Багатоаспектністю – регулює якість компонентів довкілля, допустимі викиди/скиди, поведження з відходами, екологічні характеристики продукції тощо.

3. Нормативно-правовою забезпеченістю – ґрунтується на базових законодавчих актах, конкретизується у підзаконних нормативно-технічних документах.

4. Важливістю для реалізації державної екологічної політики та забезпечення сталого розвитку.

Отже, комплексна система стандартів і нормативів відіграє ключову роль у регулюванні сфери охорони навколишнього природного середовища в Україні, виступаючи важливим інструментом екологічного управління та забезпечення екологічної безпеки.